OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
LsN Jussi Päivärinne
LsN Kalle Mäenpää

15.11.2023

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (U 62/2023 vp)

Seuraavassa kommentoidaan lakivaliokunnan valiokuntakäsittelyssä esiin tulleita seikkoja. Oikeusministeriö esittää kunnioittavasti seuraavaa.

1. Asetuksen soveltamisala ja valvontaviranomaisen toimivalta

EK on ehdottanut, että asetuksen soveltamisala tai valvontaviranomaisen toimivalta olisi tarkoituksenmukaista rajata vain julkisyhteisöjen tekemiin maksuihin.

> **Oikeusministeriö**: Viranomaisten maksuviivästykset ovat ongelma Euroopassa, mutta eivät kaikissa EU-maissa. Asetusehdotuksen vaikutustenarviointiraportissa nimettyjä maita ovat esimerkiksi Italia ja Espanja (SWD(2023) 314 final, s. 13). Sanotun vuoksi sääntelyllä on tarpeen puuttua myös viranomaisten maksuviivästyksiin, ja tällainen sääntely voisi sinänsä tehostaa sisämarkkinoiden toimintaa. Oikeusministeriön tiedossa ei kuitenkaan ole, että Suomessa viranomaisten maksuviivästykset olisivat laaja ongelma vaan ongelmana ovat suuryritysten vaatimat pitkät maksuajat ja maksuviivästykset tilanteessa, jossa velkojana on pk-yritys. Sääntely, jolla puututtaisiin vain viranomaisten maksuviivästyksiin, ei siten ratkaisisi maksiviivästyksiin liittyviä ongelmia Suomessa.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Samasta syystä ongelmallista olisi määritellä valvontaviranomaisen toimivalta siten, että viranomainen valvoisi vain muiden viranomaisten maksuviivästyksiä. Tällöin valvontaviranomaisen toimintaan kuluisi resursseja, mutta valvonta ei ratkaisisi maksuviivästyksiin liittyviä ongelmia. Valtioneuvosto on kannassaan pitänyt tarkoituksenmukaisempana Suomen olosuhteissa sitä, että valvontaviranomainen ei valvoisi muiden viranomaisten tekemiä maksuja.

Oikeusministeriön tiedossa ei myöskään ole, että maksuviivästykset olisivat yleisempiä julkisyhteisöjen omistamissa yrityksissä kuin muissa yrityksissä. Tämän vuoksi sääntely, joka koskisi vain mainittuja yrityksiä, ei ratkaisisi maksuviivästyksiin liittyviä ongelmia. Lisäksi tällainen sääntely asettaisi julkisyhteisöjen omistamat yritykset perusteetta epäedulliseen kilpailuasetelmaan muiden yritysten kanssa.

2. Nimenomainen suostumus

Professori Mäenpää on ehdottanut, että ehdottomasta 30 päivän maksuajasta voitaisiin sallita poikettavan velallisen nimenomaisen suostumuksen perusteella.

Oikeusministeriö: Valtioneuvoston kannassa on muun ohella todettu, että valtioneuvosto ei kannata sitä, että kaikissa kaupallisissa toimissa maksuajan ja hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn kestoksi asetettaisiin enintään 30 päivää ilman mahdollisuutta missään tilanteessa sopia pidemmästä enimmäismaksuajasta. Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että neuvottelujen kuluessa selvitetään toimivia vaihtoehtoja ja kriteereitä sille, miten ja millä edellytyksin ehdotonta 30 päivän maksuaikaa olisi sallittua pidentää. Oikeusministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena neuvottelujen ollessa vielä aivan alkuvaiheessa linjata neuvottelutavoitteita tarkemmin kuin valtioneuvoston kannassa esitetään.

3. Valvontaviranomaisen ja yleisen tuomioistuimen välinen toimivallanjako

Lakivaliokunnan kuulemisessa (14.11.2023) keskusteltiin myös siitä, miten asetusehdotuksen alaan kuuluvat asiat jakautuvat yleisen tuomioistuimen sekä valvontaviranomaisen ja hallinto-oikeuden välillä.

Oikeusministeriö: Valtioneuvosto ei ole kannattanut sitä, että valvontaviranomainen voisi oman toimivaltansa nojalla velvoittaa velallisen suorittamaan velkojalle viivästys-

korkoa, vakiokorvausta ja perintäkuluja (ns. maksuviivästysseuraamukset). Kyse on yksityisoikeudelliseen velvoitteeseen perustuvista saatavista, minkä vuoksi valvontaviranomaisen tätä koskeva rinnakkainen toimivalta olisi ongelmallinen perustuslain 3 §:n toimivallanjaon kannalta.

Valtioneuvoston U-kirjelmässä on tuotu esiin myös se, että yksityisten väliset riita-asiat yleensä kuuluvat perustuslain 98 ja 99 §:n mukaisen tuomioistuinten tehtävien jaon nojalla yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Valvontaviranomaisen maksuviivästysseuraamuksia koskevasta päätöksestä voitaisiin valittaa hallinto-oikeuteen, vaikka niiden korvausvelvollisuutta koskeva riita on kuitenkin pohjimmiltaan yksityisten välinen riita-asia. Valvontaviranomaisen toimivalta tehdä päätös, jolla velvoitetaan velallinen suorittamaan velkojalle asetuksen mukaiset viivästysseuraamukset, olisi ongelmallinen tästäkin syystä.

Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että asetuksen soveltamisalalla itse velkasuhdetta (eli saatavan perustetta ja määrää) koskevat riita-asiat kuuluisivat edelleen yleisten tuomioistuinten yksinomaisen toimivallan piiriin. Tätä ei ilmeisesti ole tarkoitus asetuksella muuttaa. Jos siis velallinen haluaisi riitauttaa asetuksen alaan kuuluvan saatavan perusteen tai määrän, käytäisiin tätä koskeva prosessi yleisessä tuomioistuimessa. Etenkin tällaisessa tilanteessa olisi ongelmallista, jos saatavan maksamisen viivästymisseuraamuksia voitaisiin kuitenkin vaatia myös rinnakkaisessa hallinto-oikeudellisessa prosessissa.

Todettakoon lisäksi, että asetusehdotuksessa viivästysseuraamusten maksuvelvollisuus olisi automaattinen siten, että valvontaviranomainen voisi määrätä ne riippumatta velkojan tahdosta. Tästä seuraisi se, että yleinen tuomioistuin ei voisi saatavan määrää ja perustetta koskevan riita-asian yhteydessä sovitella niitä ja velkoja voisi joka tapauksessa saada niiden maksamiseen velvoittavan päätöksen hallintoprosessissa.

Oikeusministeriö pitää näistä syistä tärkeänä, että asetusehdotuksella ei puututtaisi jäsenvaltioiden prosessiautonomiaan, vaan sääntelyn sisällön tarkempi määrittely tulisi jäädä jäsenvaltion lainsäädännön alaan.